

Le Tournoi de Bruxelles du lundi 4 mai 1439

Jean-Marie van den Eeckhout

De studie, in A4, ingebonden met linnen rug, telt meer dan 260 gekleurde bladzijden (gewicht +/- 1 kg - ISBN: 9789080896659). Alleen in het Frans. De verkoopprijs bedraagt 80 €

Korte omschrijving:

Volgens Olivier van Dixmude vond er op de Grote Markt van Brussel op 4 mei 1439 een prachtig steekspel plaats waaraan Philips de Goede, hertog van Bourgondië, zelf deelnam. Hij was vergezeld van vele vooraanstaande ridders en schildknapen. Er waren 235 rijkelijk versierde helmen en enkel diegenen, die vier edele kwartieren konden aantonen, mochten deelnemen. De prijs van dapperheid werd toegekend aan Simon de Lalaing. Aan dit steekspel namen 198 ruiters deel, geleid door 37 heren.

Voor de analyse van het toernooi gebruik ik twee 16^e eeuwse handschriften. Het manuscript van Gent geeft daarbij voor elke deelnemer het helmteken.

In deze studie, in het Frans geschreven, vergelijk ik de wapens en de helmtekens met andere wapenboeken, zo mogelijk uit dezelfde periode, zoals Gorrevod en Bergshammar, en tracht ik daarbij het wapen en het helmteken te vergelijken met hun zegel. Ten slotte geef ik voor elke deelnemer een korte biografie.

Daarna geef ik een overzicht van de geografische oorsprong van de deelnemers, de functies die ze uitoefenden aan het Hof of in hun streek, en vermeld ik wie er effectief ridder was.

In bijlage volgt een kort overzicht van twee andere steekspelen waarvan men beweert dat ze in de 15^e eeuw plaatsvonden te Brussel. Het eerste is het wapenboek Grenser – Flacchio, een pseudo-steekspel van 1433; het tweede is het eerste toernooi van de jonge Karel de Stoute, graaf van Charolais, gehouden op de Grote Markt van Brussel in 1452.

Om het werk toegankelijker te maken, heb ik een heraldische tafel van de wapenschilden en van de helmtekens opgesteld met kleurweergave van de figuren, alsook een tafel van de familienamen en heerlijkheden. Volgt een alfabetische tafel van de deelnemers met de beschrijving van hun wapen met kleurweergave en met een afbeelding van hun helmteken.

Een bibliografie van de geraadpleegde werken sluit het werk af.

Présentation:

D'après Olivier van Dixmude, eut lieu le lundi 4 mai sur la Grand-place de Bruxelles un magnifique tournoi, où était présent Philippe le Bon, duc de Bourgogne, accompagné de grands seigneurs et d'écuyers. Il y avait 235 heaumes richement décorés et n'y étaient admis que des nobles ayant quatre quartiers de noblesse. A ce tournoi participèrent 198 cavaliers, menés par 37 seigneurs. Le prix de vaillance fut accordé à Simon de Lalaing.

Pour l'analyse de ce tournoi, j'ai consulté 2 manuscrits datant du XVIe siècle. Le manuscrit de Gand donne, en outre, le cimier de chaque participant.

Dans cette étude, je compare les armes et les cimiers à d'autres armoriaux si possible de la même époque, comme Gorrevod et Bergshammar, et je tâche également de les comparer à leur sceau. J'ajoute ensuite une courte description biographique pour chaque participant.

Pour finir, je donne un aperçu des lieux d'origine des cavaliers, les fonctions qu'ils occupaient à la Cour ou dans leur région et je précise combien d'entre eux étaient chevaliers.

En annexe, je propose une courte description de deux autres tournois que l'on dit avoir eu lieu à Bruxelles au XVe siècle. Le premier est l'armorial Grenser – Flacchio, un pseudo-tournoi de 1433; le second est le premier tournoi du jeune Charles le Téméraire, comte de Charolais, qui eut lieu sur la Grand-place de Bruxelles en 1452.

Pour rendre l'ouvrage plus facile d'accès, j'ai établi à la fin une table héraldique des écus et des cimiers avec leurs représentations en couleur, ainsi qu'une table des noms des familles et des seigneuries cités dans le texte. Suit une table alphabétique des participants avec la description des armes et la représentation en couleur de leur écu et cimier. Une bibliographie des ouvrages consultés termine cette étude.

De familienamen van de deelnemers van het toernooi van 1439 (Les noms des familles participant au tournoi de 1439) :

Aa (van der) - Abeele (van den) - Adeghem (van) - Assche (van) - Bailleul (de) - Bautershem (van) - Beauvoir (de) - Beersel (van) - Benetro - Berchem (van) - Berthout - Bode - Bois (du) - Boote - Borch (van der) - Borchoven (van) - Boubers (de) - Bouchoute (van) - Bourbon (de) - Bourgogne (de) - Bourgoing (Le) - Boussu (de) - Brimeu (de) - Brocquière (de La) - Bruggen (van der) - Busseuil (de) - Calsteren (van den) - Campe (van der) - Cannewerp - Carnières (de) - Carnin (de) - Charny (de) - Clèves (de) - Clutinc - Colibrant - Cortenbach (van) - Coudenberg (van) - Couderborch (van der) - Créquy (de) - Crèvecoeur (de) - Croy (de) - Cuvillers (de) - Dale (van den) - Dalem (van) - Damas - Dampierre (de) - Delbroeck (van) - Dorpe (van den) - Dussen (van der) - Egreville (d') - Emichoven (van) - Escoives (d') - Etampes (d') - Fiennes (de) - Fléchin (de) - Fretin (de) - Gaasbeek (de) - Glymes (de) - Goegnies (de) - Gottignies (van) - Halmale (van) - Ham (de) - Haplincourt (de) - Happart - Harchies (de) - Harvengt (de) - Heelt (van der) - Heemstede (van) - Heetvelde (van den) - Herbais (d') - Hérimez (de) - Herzele (van) - Hinckaert - Houte (van den) - Houte (van) - Houthem (van) - Hove (van den) - Hoye (van) - Huldenberg (van) - Humières (d') - Jauche (de) - Jaucourt (de) - Kersbeke (van) - Kesterbeke (van) - Kestergate (de) - Kets (van) - Koppenstein (von) - Lalaing (de) - Lannoy (de) - Lille (de) - Limminghen (Uten) - Loë (van) - Loese (de) - Longueval (de) - Luxembourg (de) - Mailly (de) - Marselaer (van) - Maumigny (de) - Mechelen (van) - Meere (van der) - Meeren (van der) - Mengersfruyt (van) - Mennens - Menthon (de) - Mériadec (de) - Merode (de) - Meyer (de) - Mol (de) - Montenacken (de) - Nassau (de) - Neufchâtel (de) - Nevers (de) - Nieuwenhuis (van de) - Noot (van der) - Novys - Noyelles (de) - Oisy (d') - Ophem (van) - Orsans (d') - Paillart (de) - Pede (van) - Picquigny (de) - Pinnock - Pipenpoy - Poitiers d'Archy (de) - Quiéret - Raephorst (van) - Ranst (van) - Renty (de) - Reumont (de) - Rochebaron (de) - Rochefort (de) - Roelants - Roelofs - Rosimbos (de) - Rotselaer (van) - Salins (de) - Scholaster - Schooff - Seebroeck (van) - Seraerts ('t) - Serclaes ('t) - Sinte-Goericx (van) - Spout (van der) - Steene (van den) - Swaef - Swidwa de Szamotuly - Taye - Ternant (de) - Thianges (de) - Thiembronne (de) - Udekem (d') - Uden (van) - Uterswaene - Vaudrey (de) - Vendegies (de) - Vienne (de) - Villers-la-Faye (de) - Villiers de L'Isle-Adam (de) - Voorde (van de) - Wallenrodt (von) - Was - Wavrin (de) - Werve (van de) - Zevenbergen (van)

L'ouvrage peut se commander par courriel

Antiquariaat Marc Van de Wiele

Sint-Salvatorkerkhof 7, 8000 Brugge

Nathalie.vandewiele@skynet.be

050 33 63 17

BTW 0518.525.079